

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

Szonday Szandra: Cirkuszművészeti szemináriumok az ELTE-n – Tapasztalatok

2011. őszén kaptam először lehetőséget, hogy az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Esztétika Doktori Program hallgatójaként szemináriumot tarthassak BA-s hallgatóknak az őszi, majd ezt követően a tavaszi félévre.

A szemináriumot szabadon választható tanegységként hirdette meg az egyetem szabad bölcsész hallgatóknak, aminek következtében nemcsak kizárólag esztétika szakirányos, hanem igen különböző szakterületeken lévő diákok is érkeztek. Ez, mint később kiderült, nem mindig jelentett hátrányt. Természetesen számolnom kellett azzal, hogy a hallgatók művészeti, filozófiai műveltsége nem lesz azonos, esetleg hiányzik, ugyanakkor az órai referátumoknál, házi dolgozatoknál mozgósítani lehetett egyéb (pl. idegen nyelvi) tudásukat, tapasztalatukat. Így számomra is hasznos kis kutatások születtek, pl. az egyik hallgató a holland cirkusziskoláknak nézett utána, míg egy másik a svéd Cirkus Cirkör oktatási intézményét, tanítási gyakorlatát vizsgálta. A szövegolvasási, -elemzési feladatokat (pl. Kleist, Bouissac, Foucoult) egyébként bölcsész rutinnal oldották meg; a jegyszerzés feltétele ugyanis referátum vagy házi dolgozat készítése volt. Szerencsére sokan választották az előbbi, így a kiselőadásokat be tudtam építeni az óra menetébe.

A kurzus tárgyát tekintve az igazán nagy kihívást az jelentette, hogy bár a hallgatók érdeklődők és lelkesek voltak, szinte semmilyen ismerettel nem rendelkeztek a cirkuszművészetről, előadásélményük is kevés volt. Pedig ahhoz, hogy mélyebb művészeti, esztétikai elemzésbe kezdjünk, általános fogalmi, történelmi ismeretekre is szükség van; ilyenkor azonban mindig felmerül a veszély, hogy az ember a (művészet)történeti, ill. gyakorlati leírásokra helyezi a hangsúlyt. Az első szeminárium épp ezért inkább bevezető-jellegű volt, melyen igyekeztem szélesíteni, árnyalni a cirkuszról alkotott képet, megmutatni a művészi munka sokrétűségét, körbejárni az interdiszciplináris területek kutatási lehetőségeit, kitekintve a különböző korok, országok cirkuszművészetére is. (A hallgatók egy részével sikerült ellátogatnom a művésztelepre is, ahol közelről figyelhették meg a próbákon folyó munkát, a rekviziteket, stb.)

A dolog azért is nehéz, mert bár a következő kurzust az újcirkusz jegyében hirdettem meg, az egyetemi képzés sajátosságaiból adódóan a hallgatók (egy-két kivétellel) cserélődnek, tehát valamelyest előről kell kezdeni az alapozást. (Ráadásul kevés összefoglaló, általános cirkuszi szakirodalom van, melyet még a szemináriumok előtt a diákok kezébe adhatnék.)

A 2. félévben, noha tartalmazott ismétléseket, igyekeztem videóvetítésekkel, előadás elemzésekkel interaktívabbá tenni az órákat (CIRCA, Cirque du Soleil, Cavallero, stb.). Sajnos az a tervem, hogy (új)cirkuszi produkciókat tekintsünk meg közösen, a kevés vendégelőadás miatt nem valósult meg. Érdekes egyébként, hogy a hallgatók általában kevésbé voltak nyitottak a kortárs produkciókra, mint gondoltam, és sokkal inkább érdeklődtek a tradicionális cirkusz iránt.

Az a célom is némileg megvalósult, hogy a szeminárium során olyan hallgatókat „fedezzek fel”, akik a cirkuszművészet iránt komolyabban érdeklődnek, és esetleg a későbbi kutatásokba is bevonhatók.

Absztraktok:

2011/12 őszi félév

Szonday Szandra: A cirkusz, mint művészet

Hol húzható meg a határ „magas” és populáris művészet között? Általános, de annál fontosabb kérdés számunkra. A cirkuszművészet vizsgálata tisztázhatja ezt a kérdést? Egyáltalán művészet-e a cirkusz? Lehet-e „mondanivalója” a cirkusznak? Cirkusz-e az újcirkusz?

A szeminárium célja nem csupán az, hogy a hallgatókat megismertesse a cirkuszművészet múltjával, jelenével, a cirkuszkutatás különféle – történeti, kommunikációelméleti, filozófiai, stb. – aspektusaival, hanem hogy bemutassa, érzékeltesse e margóra szorított, és beskatulyázott művészeti ág sokszínűségét, változékonyságát, más művészetekkel (elsősorban a kortárs tánccal és színházzal) való termékeny kapcsolatát.

Ezért a félév során nem csupán a szakirodalommal ismerkednénk, hanem felvételeket – és reményeim szerint – élő előadásokat is megtekintenénk, ill. látogatást tennénk a cirkusz művésztelepére.

Követelmény: a szemináriumokon való aktív részvétel (pl. referátummal) vagy egy szabadon választott témájú dolgozat.

A szemináriumra jelentkezők, amennyiben tehetik, tekintsék meg 2011. szeptember 14-15-én Claudio Stellato A másik című előadását a Trafóban!

Tájékoztató szakirodalom:

- Cirkusz és tudomány (szerk. H. Orlóci Edit), Józsvöveg, Budapest, 2005.
- H. Orlóci Edit: Szabad a porond, Józsvöveg, Budapest, 2006.
- Cirkuszkutatás 2006-2007 (szerk. Tóvay Nagy Péter), Józsvöveg, Budapest, 2007.
- Cirkuszkutatás 2008-2009 (szerk. Tóvay Nagy Péter), Józsvöveg, Budapest, 2009.
- Fuchs Livia: Száz év tánc, L'Harmattan Kiadó, 2008.
- www.cirkusziakrobatika.hu
- www.cirkuszkutato.hu

- 2011/12 tavaszi félév

Szonday Szandra: A cirkusz a 21. században

Az előző félévben részletesebben megismerkedhettünk a cirkusz történetével, a cirkuszkutatás különféle –

történeti, kommunikációelméleti, filozófiai, stb. – aspektusaival. A mostani szeminárium keretében amellet, hogy továbbkeressük a válaszokat a cirkusszal kapcsolatosan leggyöbbször felmerölő kérdésekre (Hol húzható meg a határ „magas” és populáris művészet közt? Művészet-e a cirkusz? Lehet –e 16 „mondanivalója” a cirkusznak? Cirkusz-e az újcirkusz?), közelebbröl is megismerkedünk a kortárs cirkuszművészet különböző irányzataival, megvizsgáljuk a cirkusz és más művészetek közt kölcshatásokat, határelmosódásokat.

A félév során az órák nagyobb részén előadásokat tekintünk meg, hogy aztán közősen elemezzük a látottakat, ill. látogatást tennénk a cirkusz művésztelepére.

Követelmény: a szemináriumokon való aktív részvétel (pl. referátummal) vagy egy szabadon választott témájú dolgozat.

Tájékoztató szakirodalom:

Lásd feljebb!

megjelenik minden negyedévben